

BESTUURSVERSLAG 2023 De Bibliotheek Wijchen

“Het kabinet wil de openbare bibliotheek op zoveel mogelijk plaatsen terugbrengen, als plek waar mensen kunnen lezen, leren en elkaar ontmoeten”. Deze woorden sprak Koning Willem Alexander tijdens de Troonrede op Prinsjesdag 2023.

De Koning noemt cultuur een goed voorbeeld van een manier waarop de demissionaire regering deze kracht van onderop wil stimuleren. “Cultuur confronteert, inspireert en overbrugt tegenstellingen. Van festivalterrein tot concertgebouw, en van museum tot muziekschool. Daarom blijft het kabinet bevorderen dat mensen kunnen genieten van cultuur.”

Vanuit deze motivatie werden op landelijk niveau voorbereidingen getroffen om de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) aan te passen en voor de gemeenten een zorgplicht voor bibliotheken in te voeren en ook mogelijk te maken met uitbreiding van de financiering aan gemeenten. Ook werd er gewerkt aan de vernieuwing van het meerjarig convenant dat de drie overheidslagen met de branchepartijen in 2024 zullen ondertekenen.

Na een aantal lastige jaren konden we in 2023 weer met volle kracht vooruit. Meer inwoners van Wijchen wisten de Bibliotheek inmiddels weer goed te vinden voor dienstverlening en activiteiten om hen verder te brengen, voor de vragen waar ze een antwoord op zoeken, voor het beter worden in taal, voor samenwerken en elkaar ontmoeten, voor hun leesplezier, om geïnspireerd te worden en om mee te kunnen doen.

In het algemeen kwam de focus steeds meer te liggen op een breed palet aan activiteiten en het gebruiken van de bibliotheekruimte voor allerlei doeleinden. Het lenen van boeken bleef natuurlijk gewoon mogelijk. Al kwam het nog niet op het niveau terug van vóór de coronajaren, het aantal uitleningen nam wel toe.

Door de gemeenteraad is aan de Bibliotheek Wijchen exploitatiesubsidie toegekend voor de periode 2020-2023. Deze periode is met één jaar verlengd, waardoor de definitieve afhandeling en subsidievaststelling over de hele periode van vijf jaar in 2025 zal plaatsvinden. Dit bestuursverslag is de inhoudelijke weergave over het jaar 2023. De drie bijbehorende onderdelen zijn de cijferbijlage, het productenboek met resultaten en [het online beeldverslag](#). Het geheel wordt, tegelijk met de jaarrekening en het accountantsrapport aangeboden aan het College van B&W van de gemeente Wijchen en daarna gepubliceerd op de website van de Bibliotheek Wijchen.

Dienstverlening

“Wat organiseren jullie toch véél!” is een kreet die we regelmatig horen. De grote advertenties in de Wegwijs, met een selectie van onze activiteiten, worden goed gezien. 1 op de 4 deelnemers geeft aan via de Wegwijs geattendeerd te zijn op een activiteit. 1 op de 8 deelnemers heeft het van iemand anders gehoord. Ook is de beoordeling van de activiteiten positief. Via de activiteitenagenda op onze website kan snel en makkelijk een aanmelding worden gedaan en word je via mail op de hoogte gehouden van het vervolg.

Het productenboek geeft een uitgebreide opsomming van de brede dienstverlening die het team met elkaar uitvoert. Het halen en brengen van verhalen, kennis en cultuur staat hierbij steeds centraal.

Er werd gewerkt vanuit de ambities uit het beleidsplan ‘Succes Boeken, verhalen en kennis dichterbij halen én brengen’. Het activiteitenprogramma werd ingevuld op basis van de geformuleerde speerpunten voor de domeinen Jeugd en Volwassenen.

Wat in het oog sprong:

- Het gemiddeld **aantal bezoekers** van de vestiging aan de Campuslaan is in 2023 gestegen van gemiddeld 8.974 naar 10.585 per maand. Daarmee zijn we bijna weer op het niveau van 2019 (10.877).
- Het **aantal activiteiten** is flink toegenomen en de deelname eraan is bijna verdubbeld. Zo zitten de taalcursussen goed in de lift en werden er meer aanvragen door derden gedaan om een lezing, workshop of groepsbijeenkomst te organiseren in de Bibliotheek. Er was erg veel animo voor de lezingen over Vermeer en activiteiten rondom leefstijl en de overgang.
- Het **aantal bibliotheekleden** is vooral bij de jeugd doelgroepen gestegen en nam bij de volwassenen iets af.
- Als extra service is het **via wifi printen** van bestanden vanaf iemands eigen device ingevoerd.
- In januari werd **de Geheugenbieb** geopend en was ook de later georganiseerde thema-avond succesvol. Er is een prettige samenwerking tot stand gekomen met de partners ZZG Zorggroep, GGD en MeerVoormekaar.
- **Het Boekstartuurtje** in de centrale vestiging is nog nooit zo drukbezocht als dit jaar, met gemiddeld 20 aanwezigen per keer. In Bergharen zijn we nu ook met succes gestart met een maandelijks Boekstartuurtje.
- Ook **de Peutermaand** in februari was weer erg succesvol met twee maal een volle tribune met totaal 180 kinderen en hun ouders bij de voorstelling van Ruth Bakker. De Peutermarkt trok daarna zo'n 200 bezoekers. Er werden 33 vertelkastvoorstellingen in de peuterspeelzalen verzorgd.
- Het eerste schooljaar met **het actieplan Leesoffensief** zit er op. De cursus Open Boek voor leescoördinatoren basisonderwijs was erg succesvol. Net als de inspiratiebijeenkomsten voor pedagogisch medewerkers en de cursus voor twee voorleescoördinatoren van het Kinderdorpaleis. Ook was er een gezamenlijke bijscholing voor docenten van Maaswaal College en Pro College. Dit levert veel meer handvatten voor ieder op om kinderen meer te motiveren met plezier te laten lezen. Ook weten leerkrachten en docenten de Bibliotheek veel beter te vinden met hun wensen en vragen. Onze coördinator Jeugd & Onderwijs schuift steeds aan bij het Taalnetwerk en bezoekt de scholen waarbij veel vragen en ideeën om uit te werken worden opgehaald. De landelijke monitor Leesbevordering is uitgevoerd in kinderopvang, basisonderwijs en voortgezet onderwijs. De uitkomsten zijn in de betrokken organisaties gedeeld met bijpassend advies dat door hen in de (voor-)leesplannen verwerkt wordt.
- **De Leesbeestbakfiets** reed vele rondjes door Wijchen en sloot bij veel activiteiten aan waar ook kinderen en hun ouders te vinden waren om voor te lezen en te praten over het belang daarvan voor de taalontwikkeling en om samen een kwaliteitsmoment beleven.
- Een recordaantal scholen heeft zich voor de zomervakantie verbonden aan het **Vakantielezen**. Dat is een activiteit voor kinderen van groep 3 en 4 om de leesdip in de zomervakantie te voorkomen. Daardoor is er minder terugval van het leesniveau. Dit startte vóór de vakantie op de scholen en gaat verder in de zomervakantie in de

Bibliotheek.

- Er is subsidie toegekend vanuit het Masterplan Basisvaardigheden voor zowel het realiseren van **de Bibliotheek op School** voor 6 basisscholen en ProCollege en voor het starten met **Boekstart in de Kinderopvang** voor 4 peuterspeelzalen. Daarbij kunnen we vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid nog in 4 scholen in risicowijken en 5 VVE-peuterspeelzalen respectievelijk de Bibliotheek op School en Boekstartlocatie realiseren.
- We startten met een **hulpmiddag voor spreekbeurten en boekbesprekingen** voor basisschoolleerlingen waarbij een deskundige vrijwilliger kinderen leert zoeken naar betrouwbare informatie en die te verwerken.
- In de kersttijd werd met succes een sfeervolle **Kerst Sing-in voor peuters** georganiseerd. Er komt steeds meer vraag naar dergelijke kleinschalige activiteiten voor peuters en hun ouders op de Vloer en er bieden zich meer (beginnende) podiumartiesten aan om hier hun try-out te doen of een kleinschalige, meer intieme voorstelling te maken.
- In het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid ontvingen we een projectsubsidie voor de **Boekstartcoach** en **Voorleesexpress** waardoor we deze dienstverlening konden voortzetten en ouders kunnen blijven informeren over het belang van en ondersteunen bij het voorlezen.
- **Het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)** is enige jaren geleden gestart daarvoor zijn vaste Publieksteammedewerkers opgeleid. Nu blijkt dit niet altijd te combineren met de algemene informatiefunctie van de Bibliotheek, omdat het doornemen van de vragen en het bespreken daarvan meer tijd kost dan begroot. De subsidie die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt via het gemeentefonds is toegekend, waardoor een medewerker aangesteld is voor het opzetten en uitvoeren van spreekuren en het verder ontwikkelen en bekendmaken van het IDO-punt in de Bibliotheek.
- Er is door de provincie Gelderland een subsidie verstrekt voor het bestrijden van laaggeletterdheid en innovatie van de digitale dienstverlening door bibliotheken. We werkten met OBGZ samen aan twee projecten: **TaalRijk** en **DigitaalRijk**. Bij TaalRijk lag de focus op het bereiken van meer laaggeletterden voor wie Nederlands de moedertaal is. Het voornaamste doel van DigitaalRijk is dat we ons digitale aanbod gericht kunnen aanbieden binnen de gemeente waar het aanbod nu laag is. Er is een vraaggerichte aanpak ontwikkeld en we hebben de netwerken in de wijken en kerkdorpen uitgebreid en daarmee kansen gecreëerd voor samenwerking. Het aantal vrijwilligers met de functie DigiHelper is uitgebreid. In november zijn er succesvolle pilots uitgevoerd in de Oase in Alverna, wijkgebouw 't Noorderlicht, zorgcentrum Meander en de MFA in Batenburg waarmee we meer mensen hebben bereikt voor digitale ondersteuning en doorverwijzing naar de dienstverlening van onze partners in Wijchen en onze eigen dienstverlening.
- Onder regie van de gemeente is een **stuurgroep DigiTaalhuis** ingesteld met MeerVoormekaar, ROC-Nijmegen en Stichting Lezen en Schrijven als adviseur. Er is een convenant opgesteld dat de basis vormt voor samenwerking in het DigiTaalhuis. In 2024 verder wordt het DigiTaalhuis verder vormgegeven met een coördinatorfunctie en uitvoeringsplan.
- We boden ook in 2023 weer **ruimte voor maatschappelijke partners** zoals MeerVoormekaar die hier bijvoorbeeld de Dag van de Mantelzorger en een inloop voor oriëntatie op en vragen over vrijwilligerswerk organiseerde.

- In het kader van het **SDG-doel Ongelijkheid verminderen** is er structureel ruimte beschikbaar gesteld voor het doneren van levensmiddelen voor de Voedselbank en voor een Menstruatie Uitgifte Punt (MUP) voor het doneren, dan wel ophalen van benodigde menstruatieartikelen. We vroegen bij onze bezoekers aandacht voor Fairtrade Wijchen.
- Het aantal deelnemers van **het Taalcafé** en **de leesgroep voor anderstaligen** is flink gestegen. Dat geldt ook voor het Oekraïne taalcafé met drie groepen per week.
- De succesvolle samenwerking met **de speelOtheek** rondom activiteiten en het aankleden van de jeugdafdeling heeft er toe geleid dat deze zelfstandig als 'shop in shop' hun collectie en activiteiten op de Jeugdafdeling aan de Campuslaan gaat aanbieden. Het uitlenen verloopt vanaf januari 2024 via de zelfservice van de Bibliotheek. We bieden daarmee een extra service aan ouders die de Bibliotheek bezoeken en speelOtheekgebruikers leren zo de Bibliotheek kennen.

Innovatie

Het is in de branche gebruikelijk om jaarlijks minimaal drie procent van de exploitatie te benutten voor innovatie van de dienstverlening. In het productenboek staat aangegeven welke activiteiten daaronder vielen in 2023. Naast een aantal kleinere innovatieve projecten is er veel ontwikkeld in de programmalijnen Participatie en Zelfredzaamheid en Jeugd en Onderwijs. Met de inzet van provinciale subsidie en eenmalige extra subsidie van de gemeente kon een aantal pilots met activiteiten rondom basisvaardigheden in een aantal wijkgebouwen en dorpshuizen en de coördinatie en uitvoering van het actieplan Leesoffensief met succes voor de doelgroepen worden uitgevoerd. Hierdoor kwam het percentage innovatie in totaal uit op 11,7%, terwijl het vaste team tegelijk erg onder druk stond door personeelwisselingen, uitstaande vacatures en tijdelijke uitval van collega's. Samen met de vele invallers verdienen zij een groot compliment voor alles wat ze bereikt hebben.

Innovatie	2023
Fysieke bibliotheekruimte	11.536,-
Jeugd & Onderwijs	20.692,-
Participatie & Zelfredzaamheid	123.672,-
Persoonlijke Ontwikkeling	450,-
Totaal	156.350,-
Exploitatie	1.334.169,-
Percentage innovatie 2022	11,7%

Middelen

De financiële situatie is vastgelegd in het accountantsrapport met daarin de balans per 31 december 2023 en de jaarrekening 2023. De accountant gaf een goedkeurende verklaring af. Tijdens de controle van de jaarrekening zijn er geen bijzonderheden geconstateerd door de accountant. Dat is in een gesprek met de directeur-bestuurder besproken.

De jaarexploitatie en de meerjaren begroting - die in 2019 was opgesteld – zijn de afgelopen jaren meer uit de pas gelopen door hogere inflatie en kostenstijgingen als gevolg van wereldwijd gewijzigde omstandigheden en ontwikkelingen. Hierdoor is een actuele werkbegroting 2023 opgesteld en ter informatie aangeboden aan het college van B&W. De jaarlijkse indexering liep al niet gelijk op met de door leveranciers gebruikte index en ook de loonkosten zijn meer gestegen door CAO-afspraken.

Desondanks is boekjaar 2023 afgesloten met een flink overschot. Dit werd veroorzaakt door:

- Een claim van eerdere jaren die bij de ziektekostenverzekering lag en alsnog is uitgekeerd;
- de eerdere subsidies voor Digitale Inclusie van de Koninklijke Bibliotheek die alsnog zijn afgehandeld met behoud van het resterende bedrag;
- een vacature die langer openstond dan gepland, voor het vinden van de geschikte medewerker;
- dat er, voorzichtigheidshalve, geen extra inzet is geworven tijdens lopende aanvragen voor projectsubsidies. Aangezien de beschikkingen langer op zich lieten wachten, werd dit pas later ingevuld;
- DigitaalRijk en TaalRijk: door uitval van de projectleider en de vacature voor de coördinator is dit werk door de directeur-bestuurder uitgevoerd. Dit is bovenop de eigen functie gekomen, zonder extra vergoeding..

Het overschot van € 128.309 is toegevoegd aan het Eigen Vermogen. Dit wordt in 2024 alsnog ingezet om de druk op management, jeugdtaken, basisvaardigheden en publieksdienstverlening weer op een normaal niveau te brengen.

Het is een lange termijn risico dat er geen voorziening voor vervanging van inventaris is opgenomen in de jaarexploitatie. Dit wordt in het kader van de nieuwe meerjarenbegroting vanaf 2025 opgepakt voor verbetering.

Mensen

De formatie bestond op 31 december 2023 uit 14 personen (10,5 fte). Dat is inclusief de nieuw aangestelde IDO-medewerker en de tijdelijke uitbreiding vanwege DigitaalRijk die met tijdelijke provinciale subsidie is gefinancierd.

We werkten samen met 85 vrijwilligers, samen goed voor 6,6 fte. Zij voerden een breed scala aan werkzaamheden uit. Hun inzet is onmisbaar. Om dit beter te coördineren heeft de gemeente sinds 2023 extra subsidie beschikbaar gesteld. Intussen is de organisatiestructuur geëvalueerd en zijn verbeteringen in samenwerking en begeleiding doorgevoerd. De grote groep vrijwilligers is nu verdeeld onder drie coördinatoren op basis van het ondersteunende werk dat ze doen:

- Publieksdienstverlening: bijvoorbeeld gastvrouwen en -heren, receptiemedewerkers, chauffeurs, het klusteam, activiteitenbegeleiders;
- Jeugd: bijvoorbeeld Voorleesexpress, Boekstartuurtje, hulp bij boekbesprekingen en spreekbeurten, activiteiten in het Talentenatelier;
- Volwassenen: bijvoorbeeld de DigiHelpers, leesgroep anderstaligen, ROC-leergroep.

De 8 publieksteammedewerkers verzorgden de inhoudelijke uitvoering van het activiteitenprogramma en vormden samen met de coördinatoren het Publieksteam (PT) dat aangestuurd werd door de manager. Deze was samen met de directeur het managementteam. Het managementteam werd ondersteund door de managementassistent.

We werven in 2023 een aantal nieuwe medewerkers door (tijdelijke) vacatureruimte en verschuiven van werktaken en -uren. Door de situatie op de arbeidsmarkt duurde het langer voordat deze werden ingevuld. We startten aan het eind van het jaar nogmaals een sollicitatieprocedure, omdat een medewerker met prépensioen ging.

Door het jaar heen was er regelmatig in- en uitstroom van vrijwilligers. De werving via een bericht in de Wegwijs leverde genoeg nieuwe krachten op. Er stroomden vier vrijwilligers uit naar betaald werk, mede mogelijk door de werkervaring die ze in ons team hadden opgedaan.

Ook in 2023 werkten medewerkers aan hun professionele en persoonlijke ontwikkeling vanuit het Leerbeleidsplan "Samen werken=Samen leren". Er werden organisatiebreed op veel manieren cursussen en workshops gevolgd.

Een aantal daarvan:

- leerteam leesmotivatie;
- communityvorming Erasmus+-reis Lissabon;
- cybersecurity;
- weerbaarheidstraining team;
- branche-inspiratiedagen, zoals Bibliotheekplaza, kinderboekenweek;
- Good Habitz en Bibliotheekcampustrainingen online.

De manager en coördinatoren deden een Talenten Motivatie Analyse (TMA). Een systematiek die we inzetten voor talent- en competentieontwikkeling van medewerkers en die de basis vormt voor hun POP-gesprekken. We gaven daarmee vorm aan de lerende organisatie die we willen zijn.

In 2023 waren er 32 ziekmeldingen (2022: 27), waarvan twee langdurig zieken. De re-integratie van één medewerker is in 2023 gestart. De re-integratie van de andere medewerker wordt verwacht begin 2024. Het totale ziektepercentage kwam daarmee op 6,9% (2022: 8,35%). ArboNed begeleidde de re-integratie bij ziekteverzuim. De mogelijkheid om de vertrouwenspersoon van ArboNed in te schakelen werd algemeen bekend gemaakt. Er werd geen gebruik gemaakt. Het Preventief Medisch Onderzoek (PMO) werd aangeboden aan de medewerkers en is uitgevoerd door ArboNed. Als vervolg daarop is de Regeling Beeldschermbril opgesteld.

In het kader van de medezeggenschap - zoals geregeld in de Wet op de Ondernemingsraden - was er een Personeelsvertegenwoordiging (PVT) actief. In 2023 spraken ze tweemaal met de voorzitter van de Raad van Toezicht. Er vond zeven maal een overlegvergadering met de directeur-bestuurder plaats. Op de agenda stond onder meer de formatie- en organisatieontwikkeling, weerbaarheidstraining, huidige en toekomstige werkplekken, arborichtlijnen en RI&E, BHV oefenen, de jaarstukken en nieuwe CAO met daaruit het beleid ten aanzien van hybride werken en werken met vrijwilligers. De preventiemedewerker was viermaal aanwezig bij de overlegvergaderingen waarbij de verschillende onderdelen van arbobeleid aan bod kwamen. De Regeling Beeldschermbril werd ter instemming voorgelegd aan de PVT.

De PVT bestond in 2023 uit Diana de Winkel, Fleur van der Zwalum en Sylvia Tunnessen. Zij maakten zich sterk voor het ontwikkelen van medezeggenschap en volgden daarvoor voor de tweede maal samen met de directeur-bestuurder een maatwerk cursus om medezeggenschap verder te borgen in de organisatie.

Governance

2023 was het eerste volledige jaar volgens het Raad van Toezicht-model met een directeur-bestuurder. Anja Kaashoek was ook in 2023 de directeur-bestuurder.

De Raad van Toezicht (RvT) van de Bibliotheek Wijchen bestond uit vier personen en er was één vacature. Samen met de directeur-bestuurder vergaderde de RvT in 2023 viermaal.

Naast de ontwikkeling van de governance, het goedkeuren van de jaarstukken, werkbegroting en rapportages werd gesproken over de contacten met de gemeente, het uitzetten van de RvT-vacatures, de evaluatie van de gesprekken daaromtrent en het benoemen van de twee nieuwe RvT-leden per 1/1/2024 en de functie en bezoldiging van de directeur-bestuurder. Vóór het goedkeuren van de jaarrekening vond er een gesprek plaats met de accountant zoals dat tweejaarlijks de gewoonte is.

De Raad van Toezicht bestond op 31 december 2023 uit:

- Leonie Moolenaar - voorzitter - tweede termijn, tot 1 januari 2026
- nevenfunctie: communicatieadvies Hospice Wijchen
- Stijn Kuijpers - secretaris - tweede termijn, tot 26 oktober 2026
- nevenfunctie: voorzitter Stichting Woonvorm de Slinger in Uden, voorzitter stichting Dorpsquiz Wijchen

- Michiel Heijmans - lid - tweede termijn, tot 1 november 2024
- nevenfunctie: vrijwilligersinzet: foto's maken voor Surfproject en Wijchen Schaatst
- Fons Bartray - lid - tweede termijn, eindigend op 1 december 2023.
- nevenfunctie: voorzitter Vrienden van VPTZ Wijchen

De RvT wordt per 1 januari 2024 versterkt met Judith van der Horst (geen nevenfuncties) en Hans van Haeren (taalbegeleider individuele vluchtelingen via Vluchtelingenwerk). Daarmee is de RvT weer compleet.

Afgelopen jaar heeft er geen zelfevaluatie plaatsgevonden door de Raad van Toezicht. Reden hiervoor is dat de Raad van Toezicht aan het zoeken was naar de juiste rol na de transitie vanuit het bestuur. Daarnaast is ervoor gekozen de evaluatie op te pakken wanneer de Raad van Toezicht weer volledig bezet is – vacature na het vertrek van Caren Schipperus en Fons Bartray - en er minimaal een half jaar met elkaar is samengewerkt. In 2024 wordt hier dan ook zeker aandacht aan geschonken. Het op 30 november 2022 vastgestelde toetsingskader is onze leidraad en uitgangspunt voor verdere ontwikkeling.

Bestuurlijk overleg met de gemeente

De contacten met de gemeente verliepen constructief, zowel ambtelijk met meerdere beleidsadviseurs als op bestuurlijk niveau met wethouder Bea Schouten. Het bestuurlijk overleg vond twee maal plaats. Vast onderdeel was steeds de voortgang en ontwikkeling van de inhoudelijke dienstverlening, de maatschappelijke uitdagingen en de financiële situatie van zowel de Bibliotheek als de gemeente. Ook stond het ruimtetekort aan de Campuslaan op de agenda dat is ontstaan door meer groepsgerichte dienstverlening, meer behoefte aan individuele studieplekken en het uitbreiden van de formatie. De (ver-)bouwplannen van 't Mozaïek in 2025 maken het mogelijk om meer ruimte te huren.

In de aanloop naar de wetswijziging en het komen tot een zorgplicht voor gemeenten, kon door de gemeente een aanvraag bij het Rijk worden gedaan, door middel van een zgn. SPUK, voor het opwaarderen van het servicepunt in Bergharen naar een volwaardige vestiging. Dit werd in het bestuurlijk overleg verkend en ambtelijk aangevraagd in november. Tevens kwam in het bestuurlijk overleg de bijdrage van de Bibliotheek aan het ontwikkelen van de cultuurvisie en de herijking van de gemeentevisie op bibliotheekwerk aan de orde en werden procesafspraken gemaakt.

Dit jaarverslag is door de directeur-bestuurder opgesteld. De Raad van Toezicht keurde dit jaarverslag goed op 30 mei 2024.